

GLORIA

Timothée de FOMBELLE (FOMBELLE, Timothée de. *Gloria: Quelqu'un m'attend derrière la neige*. Přeložila Drahoslava JANDEROVÁ, ilustroval Stanislav SETINSKÝ. Praha: Baobab, 2021. ISBN 978-80-7515-127-8.)

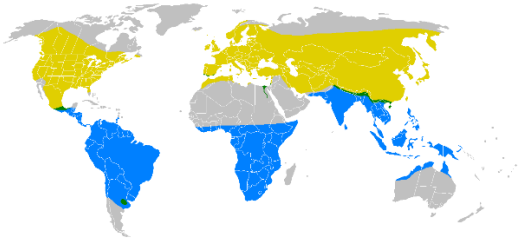
čtenářská dílna

1. ***Co víme o vlaštovkách? Můžeme psát heslovitě na tabuli. Ověříme si na internetu nebo v encyklopedii.*** https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1tovka_obecn%C3%A1#/media/Soubor:Landsvale.jpg

2. ***Přečteme si první ukázku a označíme metodou i.n.s.e.r.t.*** √ − + ?

Vlaštovky netuší, proč přeletěly kopce až sem, proč mají strávit zimu na rozpálených střechách této vesnice z pálené hlíny a plechu. Mají na ni jenom vzpomínky. Vzpomínky uložené ve svých tělíčkách o váze dvaceti gramů nebo v tělíčkách svých předků. Proč se najednou rozletěly na jih? Nic o tom nevědí. Vlastně ani neutíkají před sněhem, o kterém jen cosi zaslechly, ani před zimou, jenom cítí, že nemůžou být jinde než tady, prohánět tu mouchy a čmárat po modrém nebi… Vlaštovky se taky nezajímají o ty drobné tvory, co se hemží dole pod nimi: o lidi. Vidí je, jak se pohybují z jednoho světadílu na druhý a nedokážou vzlétnout ze země. Vidí je, jak přecházejí v dlouhých řadách pouští, občas se pod nimi propadne písek a všichni zmizí. A když letí nad vodou, počítají na stovky ty, kdo překonávají pěnící se bílé moře a zuby nehty se drží nějaké klády. (s. 10–11)

3. ***Na mapách vyhledejme, odkud kam létají vlaštovky.***
https://www.google.com/maps/@30.9287837,-4.6385421,2.94z

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1tovka_obecn%C3%A1#/media/Soubor:Hirundo_rustica.png

Lze se inspirovat tímto textem:
Vlaštovky každoročně podnikají cestu ze svých hnízdišť na severu na jih, na zimoviště. Severoamerické vlaštovky odlétají do Jižní Ameriky, asijské do jihovýchodní Asie, na Filipíny,

[1] Malene. [cit. 2018-03-22]. Dostupné pod licencí Creative Commons na WWW: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vla%C5%A1tovka_obecn%C3%A1#/media/Soubor:Landsvale.jpg>

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejkovská.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

do Indonésie a Malajsie. Evropské vlaštovky tráví zimu v jižní Africe. (https://www.birdlife.cz/wp-content/uploads/2017/07/P%c5%99%c3%adru%c4%8dka-k-pozorov%c3%a1n%c3%ad-vla%c5%a1tovek_final.pdf)

4. ***Najdete souvislost s přečtenou ukázkou z knihy v této citaci z novinového článku? Diskutujte.***

Migranti se dlouhodobě snaží dostat ze severní Francie do Británie většinou schovaní v kamionech využívajících trajekty či tunel pod Lamanšským průlivem. V době koronavirových omezení postihujících kamionovou dopravu však začali více využívat cestu po moři. Často berou zavděk jakýmkoliv plavidlem – od malých motorových člunů přes nafukovací rafty až po kajaky.
Velkou část migrantů tvoří uprchlíci z Afghánistánu, Íránu, Iráku, Sýrie a z afrických zemí, kteří utíkají před válečnými konflikty a chudobou.

Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/velka-britanie-francie-migrace-la-manche-pruliv-kanal.A200812_092253_zahranicni_bro

5. ***Po přečtení další část knihy přemýšlejte, co Glorii vedlo k tomu, že se vydala na opačnou stranu? Každý napište jednu větu a pak sdílejte nahlas.***
Ptáky si nesmíme idealizovat. Vlaštovky se totiž kromě vášnivého létání, které je součástí jejich poetické duše, zajímají už jen samy o sebe. Miniaturní trojúhelníčky jejich hlaviček směřují jenom ke třem cílům: k hnízdu, mláďatům a přežití. Glorie žádný takový cíl neměla. Nikdy neměla hnízdo, nikdy neměla mláďata. A bylo jí celkem jedno, jestli přežije: žila. Tak proč jednoho prosincového rána letěla opačným směrem? Proč ta vlaštovka před několika dny přestala mířit k rovníku, kde měla najít útočiště během zimy? Gloria byla sama. Letěla už dlouho. Viděla, jak se poušť začíná utápět v moři, potom se země znovu vynořila v mlze. Uprostřed zimy zamířila na sever. (s. 11–12)

6. ***V další ukázce se setkáme s Freddym. Najdete nějaké společné rysy s naší vlaštovkou? Dokázali byste jedním slovem popsat Freddyho život?***
Vyjel z Janova uprostřed noci, projel všemi tunely, které lemují moře mezi Itálií a Francií. Často se nakláněl nad volant, aby na nebi zahlédl první známky sněhové bouře, kterou ohlásili už před třemi dny. Poslouchal starou kazetu s Frankem Sinatrou, nejspíš s nějakou vánoční písní, ale on si ji pouštěl v každém ročním období, hlavně v létě, přestože svátky nesnášel. Freddy už třicet sedm let rozvážel zmrzlinu firmy Pepinno and Schultz. Freddy d´Angelo měl sice italské jméno, ale italsky neuměl ani slovo. Žil sám ve vesničce v severní Francii blízko dálnice A 26. Jako správný profesionál nikdy neochutnal zmrzlinu, kterou rozvážel. (s. 13)

7. ***Proč měl Freddy strach? A po čem asi toužil?***
Toho štědrovečerního rána si tedy razil cestu chladným vzduchem malý žlutý nákladák se šesti sty krabicemi kaštanové a mandlové zmrzliny, kterou měl během příští noci dovést do centra Londýna. Freddy d´Angelo tu objednávku na poslední chvíli proklínal… Proklínal nezodpovědnost těch lidí, ohlášený sníh, a hlavně přejezd přes Calais a davy uprchlíků kolem tunelu pod Lamanšským průlivem, které v něm už celé měsíce budily hrůzu a vyvolávaly vztek. Když přijížděl k pobřeží, pozavíral neprodyšně všechna okna vozu. Nezpomalil a s hrůzou sledoval stíny, které se míhaly kolem něho. Tohle Freddy neměl rád. Celé hodiny ve svém náklaďáku přemýšlel nad tím, jaký všude vládne nepořádek, nad úpadkem nemocného světa, který se změnil v nepoznání. Ale v hloubi duše a navzdory tomu zpustošenému světu byl raději

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejkovská.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

na cestách, než aby přežíval v domku s poblikávající zářivkou v kuchyni. Freddy počítal. Brzy to bude sto dní, co s ním nikdo nepromluvil ani slovo. (s. 18–19)

8. ***Proč byla Gloria jiná?***
Gloria přišla na svět před více než šestnácti lety v trámoví jednoho hangáru poblíž malého útesu. Strávila tam několik prvních jar a na konci každého léta odlétala se svými sestrami na jih. Milovala ty vyčerpávající cesty tam a zpět nad pískem, vodou a lesy. Mohla tak pozvolna dosáhnout dospělého věku úplně stejně jako ostatní vlaštovky. Jenomže během třetí zimy v Africe měla nehodu. Rozbila okno kostela stojícího v buši. V modrých tabulkách skla se odráželo nebe a tomu se nedalo odolat. Celá zakrvácená přistála Gloria na udusané zemi. Na Štědrý den ráno ji nějaké dítě zvedlo ze země a přitisklo si ji pravou rukou ke krku. „Ničeho se neboj." Díky němu měla dnes jméno, což se ptákům stává jen zřídka, a hlavně stále ještě žila. Několik týdnů odpočívala v plechovce od kondenzovaného mléka, zařízené jako nemocniční lůžko. Chlapec se o ni staral, krmil ji a utěšoval. Dal jí stejné jméno, jaké bylo vytištěné na plechovce. Gloria. (s. 22–23)

9. ***Po přečtení další ukázky si ve dvojici rozdělte role a vyměňte si věty, které si mohly na rozloučenou „říct" vlaštovka a chlapec. Najděte na mapě Kongo.***
Oné zimy se vlaštovčin život z gruntu změnil. … věděla, že ji už nikdy nepřestane zajímat život, který objevila, když dopadla na vodorovnou zem. … Ostatní vlaštovky si nikdy nekladou otázky po příčinách tragédií, které se jich týkají, jako je například nedostatek stodol nebo much. Ale Gloria se snažila pochopit dokonce i věci, které se jí netýkaly. Zármutek, lásku, války, dětské hry. Během dlouhých cest na jaře a na sklonku léta kroužila nad bojišti a spálenými domy. Sledovala svatební průvody nebo rodiny, které se vydaly na cestu, aby někde našly klid a mír. Za tuto proměnu vděčila malému chlapci, který ji zachránil a kterého už příští rok v opuštěné vesnici na břehu řeky Kongo nenašla. Kam odešel? Desetiletého chlapce s očima stejně černýma jako ty její. Kdyby se jejich cesty zkřížily, možná by si ani nevybavila jeho rysy. Věděla jenom, že měl jen jednu ruku, pravou. Ta druhá končila u lokte a byla zašitá v prázdném rukávu košile. Nenašla ho, ale slíbila si, že nikdy nezapomene, za co všechno mu vděčí. Toho dne, kdy se odloučili, se za ní díval, dokud nezmizela. Kdyby měl obě ruce a mohl jimi mávat, určitě by odletěl s ní. (s. 24–25)

10. ***Zkusme odhadnout, co pro Freddyho znamenala SMS zpráva, kterou obdržel.***
Sněžit začalo v šest hodin odpoledne. Freddy d´Angelo objel Paříž. Na parkovišti si hodinku schrupnul. Za zády mu předlo mrazicí zařízení. Svou dodávku, která byla jeho skutečným domovem, miloval. Motor už musel dvakrát vyměnit, ale karoserie se za těch téměř čtyřicet let nezměnila. Zapnul stěrače, aby sestřel první vločky sněhu, a vyrazil na cestu. Rád by dojel do Calais před setměním, ale to už nejspíš nestihne. O hodinu později se v autě ozvalo trojí zapípání. Sáhl rukou na sedadlo a popadl telefon, který nikdy nezvonil. Byl to dvouslovný vzkaz v angličtině, který oznamoval zrušení dodávky. Freddy zůstal několik minut bez hnutí, jako by měly dorazit další zprávy. (s. 25–26)

11. ***Myslíte si, že se Gloria setkala s Freddym? Odhadneme, co by takové setkání oběma mohlo přinést?***
Gloria letěla osmdesátikilometrovou rychlostí nad borovicemi. Vítr rozkmital oblouk jejích křídel. Nechápala, co ji táhne tím směrem. … volání, které ji onoho prosincového rána nutkalo k odletu na sever, bylo jiné. Nebyl to instinkt stěhovavých ptáků. Cítila, že toto volání je určeno pouze jí samotné, její svobodě. Něco jí říkalo, že tam nahoře, na severu, na ni čekají. (s. 22)

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejkovská.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

12. ***Najdeme společné motivy z některých předchozích ukázek?***
    Přestože sněhové vločky, které Glorii jemně klouzaly po peří, byly úchvatné, věděla, že už to dlouho nevydrží. Pro vlaštovky existuje jediná hranice, proměnlivá a neviditelná, Hranice, která odděluje svět, kde je teplota víc než deset stupňů, od zbytku planety. … Nastala noc. Gloria doletěla do vesnice. Musela si najít nějaký úkryt. Byla už se silami na dně. Nejdřív ze všeho ji přitáhl jakýsi slavnostní zvuk. Varhany ji dovedly až do osvětleného kostela. Třikrát nebo čtyřikrát oblétla zvonici, celá oslepená sněhem. Vzpomněla si dokonce, že i o Vánocích se ptáci můžou poranit o mozaiková okna chrámů. Gloria dlouho hledala nějaký otvor. Poprvé zapochybovala o tom, proč sem vlastně přiletěla. V hvízdání větru uslyšela zpěv. Doufala, že se skryje v nějaké díře ve střeše, ale břidlice byla tak studená a její tělíčko tak vychladlo, že se znovu rozletěla do vánice. A potom, při poslední otáčce ve vzduchu, si v sousední ulici povšimla čtverce bílého světla, kterého postupně ubývalo. Právě se tam zatahovaly dveře garáže. (s. 28–30)

13. ***Drželi jste někdy „bobříka mlčení“? Co nám přinášejí rozhovory? Poradili byste Freddymu, co si má počít se svou samotou?***
    Freddy d´Angelo seděl doma v kuchyni. Poslouchal, jak v kastrole drkotají dvě konzervy, které si ohříval ve vařící vodě. Za židlí mu stále poblikávala bílá zářivka. Vytáhl z dodávky kazetu se Sinatrou a vložil ji do magnetofonu… Ale ještě ho nepustil, chtěl zachytit hlasy, které sem doléhaly z vedlejšího kostela. Co si dál počne se životem? Tenhle svět už pro něho není. A když teď zmrzlinářství Pepinno and Schultz zkrachuje, co tu vlastně ze starého světa zůstane? Myslel na těch posledních sto dní, během nichž s nikým nepromluvil jediné slovo. Čekal, že se konečně něco stane. Zářivka najednou zhasla. Místnost se potopila do tmy a dlaždice pod nohama rozechvěl ohlušující zvuk. (s. 30–35)

14. ***Učitel potichu pustí třeba tuhle píseň od Franka Sinatry (nebo jinou v odpovídající délce),*** *během níž se žáci pokusí napsat pár vět svých představ o tom, jak by příběh mohl dále pokračovat: https://www.youtube.com/watch?v=vJgGs9WpGt0.*
    Pár návrhů budeme sdílet s ostatními a pak srovnáme s autorovou verzí:

15. Freddy ten zvuk okamžitě poznal: výstražná trouba, která ohlašuje, že parník vyplouvá na moře. Tu houkačku si koupil před třiceti lety v jednom bazaru v Marseille. Její troubení mu na dálnici několikrát zachránilo život, když si ho při předjíždění nevšimla těžká nákladní auta. Freddy byl ale hlavně hrdý na to, že ji propojil s chladicím zařízením v dodávce, aby ho upozorňovala na výpadky elektrického proudu. Ten fígl ho napadl den po tom, co do kavárny na Chams-Elysées dovezl náklad rozměklé zmrzliny. … Freddy d´Angelo popadl baterku, zapálil svíčku, postavil ji na stůl a sešel po schodech. Pojistky v celém domě vypadly ve stejné chvíli jako proud v dodávce. Auto bez přestání houkalo. Freddy vešel do garáže a rychle po něm přejel pruhem světla. Potom otevřel dveře a stiskl páčku pod volantem. Nastalo úplné ticho. Freddy vytáhl žebřík a vylezl na střechu kabiny. Bylo tam klimatizační zařízení, které zřejmě spustilo poplach. Často se stávalo, že do přístroje cestou vletěl kousek papíru nebo suchého listí a vyvolal zkrat. … Vyhrnul si rukávy a pomalu vnořil dlaň do skříňky klimatizace. Zastavil se, zaváhal, zavřel oči a stejně opatrně ruku vytáhl. Pod světlem baterky uviděl v prstech hromádku ještě teplého peří. Ptáčka s bílým bříškem. (s. 35–36)

16. ***Co všechno se ve Freddyho životě změnilo?***

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejkovská.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

Poprvé v životě cítil, jak mu stoupají slzy do očí… Myšlenky se mu zastavily… zamířil k zadním dveřím nákladáku. Na kolenou měl ještě stopy sněhu ze střechy. Odemkl všechny zámky a otevřel dokořán. Namířil svítilnu do úložného prostoru. Na bedýnkách se zmrzlinou někdo seděl a díval se na něj. Měl na sobě vlněný kabát, šálu a čepici. Tomu muži bylo něco přes dvacet let, měl tmavou pleť, vousy pokryté jíním. Freddy si ho prohlížel, nijak zvlášť překvapeně. Černý pasažér musel vlézt do dodávky předchozí noci, když se ve skladu nakládalo zboží, ale přišel z mnohem větší dálky. Doufal, že se dostane do Anglie. „V dodávce je dvacet pod nulou," řekl Freddy. „Nebýt téhle poruchy, zmrzl byste tu. Chtěl jsem vyjet až za dva dny. To byste nepřežil. Máte velké štěstí." „Děkuji." „Mně neděkujte. Moje zásluha to není." Došlo mu, že má v kapse ptáčka. „Prosím vás, pane," řekl chlapec, „mám trochu hlad." Ta zdvořilá věta Freddyho d´Angela dostala. Najednou téměř deset slov. Podíval se na hodinky. Chvíle do půlnoci. Pomohl mladíkovi vystoupit z auta, podepřel mu rameno. Oba vyšli z garáže a dodávku nechali otevřenou. Krabice se zmrzlinou přestaly být důležité. Freddy dokonce ani nerozsvítil v domě. Vystoupali spolu po nízkém schodišti. Drželi se za ruce jako dvě děti. Když vešli do kuchyně, připadala jim fantasticky vyhřátá. Vůně raviol z konzervy, zamžená okna, svíčka na stole. Z ulice se tu a tam ozvaly hlasy věřících a zavrzaly kroky ve sněhu. Freddy usadil muže na židli a pomalu si sundal čepici, na níž se leskla námraza. Potom vytáhl z kapsy mrtvou vlaštovku a vystlal jí hnízdečko v cukřence hned vedle svíčky. Vytáhl dva talíře, dvě sklenice a láhev vína. „Svléknu vám kabát," řekl. Stoupl si za něho, aby mu pomohl s kabátem, a všiml si, že rozechvělý mladík nespouští oči z vlaštovičky na stole. „To ona vám zachránila život," vysvětlil Freddy. „Jen ona. Neuvěřitelné." (s. 37–40)

17. ***Na závěr lekce zkusme:***

- dohledat aktuální informace o zemi, odkud bezruký mladík-zachránce utíkal
- přemýšlet nad příčinami a cíli jeho dlouhé cesty
- najít souvislosti s Glorií
- položit otázku Freddymu, Glorii, bezrukému mladíkovi

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejkovská.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.
Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).